

หัวข้อ

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๙๔๗. เรื่อง “ขอหนังสือสวดมนต์”

ขอโอกาสหลวงพ่อบุญเพื่อเป็นกำลังใจในการสวดมนต์ภาวนา หากมีหนังสือสวดมนต์ และอยากได้ชีวิตประวัติหลวงพ่อด้วย ถ้ามีครับ

ตอบ : คำขอเนาะ เขาขอหนังสือสวดมนต์ ขอประวัติหลวงพ่อบุญ หลวงพ่อบุญไม่มี ประวัติหลวงพ่อบุญไม่มี แล้วตั้งใจด้วยว่าไม่ทำ ทำไม่ได้ มันไม่มีคุณสมบัติพอ มันไม่ได้มีคุณงามความดีพอที่จะต้องให้คนศึกษา

แต่ประวัติหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ประวัติของครูบาอาจารย์เราท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านมีคุณงามความดีในตัวของท่าน ท่านมีมรรคมีผล มีการประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่าง เป็นคติแบบอย่างให้กับอนุชนรุ่นหลัง เราภูมิใจที่จะทำประวัติของครูบาอาจารย์ แต่ประวัติของเราไม่ต้อง มันไม่มีคุณงามความดีพอ เก็บไว้

ฉะนั้น สิ่งนี้สิ่งที่ว่าขอหนังสือสวดมนต์ เราไม่ได้แจก หนังสือประวัติหลวงพ่อบุญนั้น ถือว่าจบ จบแล้ว

ถาม : ข้อ ๒๙๔๘. เรื่อง “หลักการภาวนา”

๑. ภาวนาพุทโธ เมื่อหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ภาวนาจนเหลือแต่พุทโธ ความรับรู้จับที่ปลายจมูกเหมือนคนไม่ได้หายใจ ไม่มีลมหายใจเข้าและออก ก็ให้เราอยู่กับพุทโธอย่างเดียวไปเรื่อยๆ ไม่ต้องพยายามตามลมกลับมาใช่ไหมเจ้าคะ หรือเราต้องพิจารณาอะไรเพิ่มเติมหรือเปล่าเจ้าคะ

๒. ถ้าเราภาวนาพุทโธจนตัวพองใหญ่ เราควรภาวนาพุทโธต่อไป ไม่ต้องสนใจไซ้ใหม่
เจ้าคะ

๓. ถ้าเราอธิษฐานขอพรให้ชาติหน้าเกิดมาอยู่ในร่มโพธิ์ร่มไทรของพระพุทธศาสนา ได้
ทำทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ได้บวชเป็นพระหรือชี ได้บรรลุมรรคเป็นพระอรหันต์ ไม่ขอมีสามีและ
ลูกอีก แบบนี้ดีไหมเจ้าคะ เอาไปบอกคุณแม่ว่าเราอธิษฐานพระแบบนี้ คุณแม่บอกว่าเกินไปเจ้า
คะ น้อมกราบหลวงพ่ोज้าคะ

ตอบ : นี่คำถามนะ

หนึ่ง เวลาฝึกหัดภาวนาๆ เราฝึกหัดภาวนาเริ่มต้น ถ้าเรามีศรัทธาความเชื่อใน
พระพุทธศาสนา กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง ความเจริญรุ่งเรืองนี้
เจริญรุ่งเรืองมาจากครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน เวลาประพฤติปฏิบัติของท่าน
เห็นไหม

เหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในพุทธประวัติ ประวัติขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะชนะมาร

เวลาเราหล่อพระๆ ปางสะดุ้งมาร ปางสะดุ้งมาร ปางนั้นนะเป็นปางที่องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเข้าไปเผชิญกับมาร มีเทวดามาตีตีพิณสาม
สาย เขาเขียนภาพวาดไว้เป็นจิตรกรรมฝาผนังไว้ตามวัดตามวา ว่าเทวดามาให้คติธรรมกับ
เจ้าชายสิทธัตถะ พิณสามสาย สายหนึ่งตั้งเกินไป ตีดีก็ขาด สายหนึ่งหย่อนเกินไป เสียงก็ไม่ดี
ทางสายกลางๆ เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเผชิญกับมาร

เวลาเผชิญกับมารขึ้นมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติ มารชน
ไพร่พลจะมาทำลายบัลลังก์ในการประพฤติปฏิบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “มาร เราไว้ทำบุญกุศลมากมายมหาศาล สิ่งที่จะ
เป็นพยานกับเราก็คือแม่พระธรณี”

แม่พระธรณีมาบีบมวยผม น้ำท่วมมารตายหมดเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เราจะบอกว่า เวลาในพุทธประวัติ สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เผชิญมาๆ
เขาเขียนไว้ในจิตรกรรมฝาผนัง

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน เวลาท่านปฏิบัติของท่าน ท่านเข้า
ไปรู้จักกิเลส ไปเห็นกิเลส ไปเผชิญหน้ากับกิเลส ไปชำระล้างกิเลส มันทุ่มเทด้วยความเพียร
ความวิริยะ ความอุสาหะมากมายมหาศาล นี่ท่านทำคุณงามความดีภายในหัวใจของท่าน

ลูกศิษย์ลูกหาของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เชื่อกันว่าหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็น
พระอรหันต์ ความเป็นอรหันต์นั้นน่าจะพร้อมโพธิ์ร่มไทรคุ้มครองมา กึ่งกลางพระพุทธศาสนา
ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เวลาเจริญขึ้นมาเจริญ เจริญมาด้วยมรรคด้วยผล เจริญมาด้วยคุณ
งามความดี เจริญขึ้นมาในแนวทางในพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนา ท่าน ศील ภาวนา

ฉะนั้น เวลาเจริญขึ้นมาๆ มันต้องมีเอกบุรุษ มีครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม ท่านได้ประพฤติ
ปฏิบัติของท่านตามความเป็นจริงของท่าน แล้วท่านใช้ชีวิตของท่านเป็นแบบอย่าง จนชาวพุทธ
พุทธบริษัท ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรา เชื่อกันในครูบาอาจารย์ของเรา แล้วก็
พยายามฝึกหัดประพฤติปฏิบัติมา มันถึงเป็นครอบครัวกรรมฐาน เป็นกึ่งกลางพระพุทธศาสนา
ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง

เวลาเจริญขึ้นมาแล้ว เห็นไหม หลวงตาพระมหาบัวท่านพูดกับลูกศิษย์ของท่าน เวลา
เขาอ่านประวัติหลวงปู่มั่นแล้วเขาเคารพบูชาหลวงปู่มั่นมาก ไปหาท่านที่วัด บอกว่า “ดิฉัน
ศรัทธาในพระกรรมฐาน ศรัทธาในพระป่ามาก”

ท่านเห็นเพื่อประโยชน์กับเขา ท่านบอกว่า “เราเชื่อมั่นมากกว่า ในลูกศิษย์หลวงปู่เสาร์
หลวงปู่มั่น มีทั้งผิดและถูก มีทั้งดีและชั่ว”

ฉะนั้น เวลาท่านทำตัวเป็นตัวอย่างจนเป็นความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา ก็เกิดสำนัก
ปฏิบัติมากมาย เกิดผู้ที่กลุ่มชนในพระกรรมฐานๆ มันทำให้มีการประพฤติปฏิบัติเฟื่องฟูขึ้นมา

พอเฟื่องฟูขึ้นมา ก็จะมาเข้าคำถามนี้ไง พอเฟื่องฟูขึ้นมา เห็นไหม

“๑. เวลาพุทโธๆ เมื่อหายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ ภาวนาจนเหลือแต่พุทโธ ความรับรู้จับที่ปลายจมูกเหมือนคนไม่มีอะไร หายใจไม่มีลมเข้าและออก ก็ให้เราอยู่กับพุทโธอย่างเดียวไปเรื่อยๆ ไม่ต้องพยายามตามลมกลับมาใช้ใหม่เจ้าคะ หรือว่าต้องพิจารณาอะไรเพิ่มเติมใหม่เจ้าคะ”

นี่ไง ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ฯ หรือในครอบครัวกรรมฐานนะ เราก็หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ มันต้องมีคำบริกรรม มันต้องมีการกระทำ

หลวงปู่มั่นท่านสั่งหลวงตาไว้ ตอนหลวงปู่มั่นท่านนิพพาน หลวงตาไปนั่งอยู่ที่ปลายศพ หลวงปู่มั่นนี่ เพราะตอนนั้นท่านกำลังเข้าด้ายเข้าเข็มไง มันต้องมีครูบาอาจารย์คุมครองดูแล แล้วครูบาอาจารย์ท่านก็นิพพานไปแล้ว แล้วเราจะพึ่งใครล่ะ แล้วกิเลสมันก็ร้ายนัก กิเลสมันก็เสียมอยู่ในหัวใจนัก ท่านนั่งทบทวนอยู่ที่ปลายเท้าหลวงปู่มั่นอยู่ ๒-๓ ชั่วโมง

สรุป สิ่งที่หลวงปู่มั่นสอนไว้ทั้งหมด หลวงปู่มั่นสั่งเอาไว้ว่า

“อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ ไม่เสียม”

เวลาเราประพฤติปฏิบัติแล้ว อะไรจะเกิดขึ้นมันทิ้งผู้รู้ ทิ้งพุทโธไป เหมือนเราทำงานอยู่ที่นี่มือเราทำงานอยู่ที่นี่ เราทำงานของเราไปเรื่อยๆ เวลาเรามีอะไรเกิดขึ้น ตกใจ ทั้งหมดเลย มีอว้างเปล่า

การทำงานอยู่ๆ เราปล่อยปละละเลยหมดเลย แล้วพอปล่อยไปแล้วนะ งานสำเร็จแล้ว งานสำเร็จแล้ว งานจบแล้ว เพราะเราปล่อยมือแล้ว อย่างนั้นหรือ

ฉะนั้น หลวงปู่มั่นท่านถึงสอนว่า “อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ”

แล้วผู้รู้กับพุทโธนะ ผู้รู้ก็คือจิตของเรา ความรู้สึกของเรา พุทโธคือคำบริกรรมของเรา แล้วเวลามันเผลอ มันไม่ได้ปล่อยหรือ มันหายไปเลย แล้วเริ่มต้นไม่ถูก แล้วทำอย่างไรไม่ได้

เครื่องมือการช่าง เครื่องมือการทำมาหากิน เราจับอยู่กับมือเรา เราทำงานของเราอยู่ แล้วเราทิ้งหมดเลย เราปล่อยวางหมดเลย เราปล่อยปลະละเลยเลย อันนั้นคือการภาวนา หรือไม่ อันนั้นคือการทำงานอยู่หรือเปล่า

การทำงานอยู่ๆ แล้วปล่อยทิ้งหมดเลย ไม่มีอะไรเลย ทิ้งไปหมดเลย อย่างนั้นถูกต้องไหม

ฉะนั้น เวลาเขาบอกว่า เวลาหายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ จนจับลมไม่ได้ จนหายไปหมดเลย

แล้วหายใจอะไรล่ะ

โดยธรรมชาตินะ เวลาพุทโธหายๆ มันหายโดยที่สติสัมปชัญญะสมบูรณ์มาก

คนภาวนาไม่ใช่ว่าส่วนใหญ่แล้วร้อยทั้งร้อย จะบอกว่า ๙๐ เปอร์เซ็นต์ เราว่าร้อยทั้งร้อย เวลาลมหาย มันจะหาย มันจะตกใจมาก ลมหายใจ มันจะเกิดความซอกในจิตเลยล่ะ เฮ้ย! ตายๆ ทุกคนจะกลัวมาก

แต่ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมนะ พุทโธมันต้องละเอียดขึ้น เห็นไหม ไม่ได้ทิ้งงานเลย ไม่ได้วางมือเลย ทำงานด้วยความชัดเจน จับเครื่องมือไม่เครื่องมือเต็มไม่เต็มมือเลย ทำสิ่งใด เครื่องมือไม่เครื่องมือจับเต็มไม่เต็มมือ ตั้งใจทำเต็มที่เลย งานมันใกล้เสร็จแล้ว

การประกอบสิ่งใด คู่ต่อเรือ คู่สร้างเครื่องบิน คู่สร้างจรวดจะไปอวกาศ เต็มเชื้อเพลิงแข็ง เชื้อเพลิงไฮโดรเจน จะเต็มอะไรก็แล้วแต่ สมบูรณ์ สมบูรณ์ มันสมบูรณ์ของมัน เต็มที่ของมัน

ถ้ามันจะเสร็จ งานเสร็จสมบูรณ์ เสร็จสมบูรณ์จะทำอะไรต่อ งานเสร็จสมบูรณ์ก็วางเครื่องมือไป เสร็จแล้ว งานเสร็จแล้ว

พุทโธๆ พอพุทโธมันจะหาย เครื่องมือก็ทิ้ง งานก็ไม่เสร็จ ไม่มีอะไรทั้งสิ้น

เวลามันจะเสร็จ มันเสร็จโดยตัวของมันเอง ถ้าเสร็จโดยตัวเองมันจะชัดเจนว่า ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ อัปปนาสมาธิสักแต่ว่าปรากฏ จิตมันเป็นอิสระ เป็นอิสระ

อย่างไรดี มันมีความรู้ชัดเจนของมันอย่างไรดี เห็นไหม ชัดเจนมาก เวลาพุทโธมันหาย มันหายแบบนี้ มันหายแบบเราวางทั้งหมดกลับมาเป็นอิสระกับใจของตน

แต่ในปัจจุบันนี้ นู่นก็ไม่มี นี่ก็หายไป

นั่นนะเผอเรอ นั่นนะมันเป็นอุปาทาน มันเป็นความเห็นผิด

“เห็นผิดที่ไหน ปฏิบัติชัดเจนอย่างนี้ ทุ่มเททั้งชีวิต ทำเต็มที่เลยละ”

ก็ภาวนาแค่นั้นไง หยาบละเอียดไง โลกกับธรรมไง ความเห็นร้อยแปด ความเห็นอย่างนั้นเพราะเป็นอย่างนั้นจริงๆ แต่เป็นอย่างนั้นจริงๆ ด้วยวุฒิภาวะของผู้ที่กระทำนั้น

แต่ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติแล้ว มันชัดของมัน แล้วไม่ถาม ชัดเจนมาก ถ้าชัดเจน นั้นถึงการทำความสงบของใจโดยแบบกรรมฐาน โดยข้อวัตรปฏิบัติ โดยการกระทำแบบ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น

จิตสงบก่อน จิตสงบก่อน ทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามา ใจสงบแล้ว ศีล สมาธิ แล้วฝึกหัดใช้ปัญญาไปข้างหน้า

นี่มันศีลก็สูง สมาธิก็กว้างๆ กว้างๆ จะทำอะไรก็คิดว่าฉันจะบรรลุธรรมๆ แล้วมันบรรลุทั้งนั้นนะ เต็มประเทศไทยเลย

บรรลุธรรมๆ บรรลุธรรมอะไรของมัน ธรรมของกิเลส

นี่ข้อที่ ๑. จบ

“๒. ถ้าเราภาวนาพุทโธจนตัวพองตัวใหญ่ เราควรภาวนาพุทโธต่อไป ไม่ต้องสนใจมันใช่ไหมเจ้าคะ”

ตั้งสติไว้

ถ้าพุทโธๆ องค์ของสมาธิ วิตก วิจาร์ คือพุทโธ นี่ขึ้นคือวิตกขึ้น ถ้าเราไม่วิตกขึ้น เราไม่นึก พุทโธไม่มี พุทโธก็สึกแต่ว่า

ถ้าเรานึกขึ้น วิตกนึกขึ้นมา นึกขึ้นมาแล้วพิจารณา คือพุทกับโ โพุทกับโ ถ้าวิตก วิจารณ์ ถ้ามันสมบุรณ์แบบ มันมีคุณงามความดีของมัน มันจะเกิดปีติ เกิดปีติแล้วมันจะเกิดความสุข เกิดความสุขแล้วจะเกิดความตั้งมั่น สมบุรณ์แบบในองค์ของสมาธิ ในองค์ของความสงบของใจ

ฉะนั้น เวลาพุทโ โไป เกิดตัวใหญ่ตัวพองขึ้น เห็นใหม่ วิตก วิจารณ์ จิตมันได้เคลื่อนไหว จิตได้เคลื่อนไหว มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน ถ้าปีติโดยความสุขธรรมดาก็ได้ ปีติโดยน้ำหูน้ำตาไหลก็ได้ ปีติโดยความอิมเอมก็ได้ ปีติโดยไปรู้เห็นต่างๆ ก็ได้ ปีติโดยตัวใหญ่ตัวพองขึ้นก็ได้

ปีติคือปีติ เราก็รับรู้โดยธรรมชาติ แล้วพุทโต่อเนื่องไป เห็นใหม่ ห้ามทิ้งพุทโ อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโเด็ดขาด

ปีติก็คือปีติ ตัวจะใหญ่ ตัวจะพอง ตัวจะกลวง กลวงข้างใน ข้างในว่างเปล่าหมดเลย รู้ชอบเขตเฉพาะผิวหนัง ร้อยแปด

ปีติคือปีติ เราก็รับรู้ตามธรรมชาติ แต่ปีตินั้นเกิดจากวิตก วิจารณ์ จิตสงบนั้นเกิดจากวิตก วิจารณ์ วิตก วิจารณ์คือนึกขึ้น นึกถึงพุทโ ผู้รู้ ไม่ทิ้งผู้รู้ ไม่ทิ้งพุทโ เกาะสิ่งนี้ไป ดำเนินไปตลอดสาย อะไรจะเกิดขึ้น ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติใหม่ ฟ้าจะถล่ม ดินจะทลาย อะไรจะเกิดขึ้น ไม่สน พุทโอย่างเดียว

แล้วมันเครียดนะ

เครียด เราก็บรรเทาของเราเอง เราหาทางออกของเราเอง นี่คือการทำงานของจิต

จิตมันไม่ทำงาน มันจะไม่มีผลงานของมัน

จิตทำงาน มันถึงจะมีงานของจิต

จิตวางเฉย จิตอุปาทาน จิตไม่รู้อะไรเลย แล้วมันจะเกิดอะไร ก็เกิดอุปาทานไง เกิดความต้องการแต่ไม่มีการกระทำ คนไม่ทำงาน ไม่ได้งาน จิตไม่บริกรรม จิตไม่มีการกระทำ ไม่ได้งาน งานคือความสงบ จบ

“๓. ถ้าเราอธิษฐานขอพรพระเจ้า ให้ชาติหน้าเกิดมาอยู่ในร่มโพธิ์ร่มไทรของ พระพุทธศาสนา ได้ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ได้บวชเป็นพระหรือชี ได้บรรลุมรรคเป็นพระอรหันต์ ไม่ขอมีสามีและลูกอีก แบบนี้ดีไหมเจ้าคะ ไปบอกคุณแม่ คุณแม่บอกว่าอธิษฐานมากเกินไป”

ไม่มาก อธิษฐานพอดีๆ

อธิษฐาน อธิษฐานคือเป้าหมาย บารมีสิบทัศ พระพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็สร้างสมเป็นพระโพธิสัตว์

เป้าหมายคืออธิษฐาน อธิษฐานว่าเป้าหมายจะทำได้ แล้วเราพยายามขวนขวายมี การกระทำถึงเป้าหมายของเรา นั่นละสมความปรารถนา

ฉะนั้น สิ่งที่เราตั้งเป้าหมายไว้ ไม่ผิด ไม่ผิด ถูกต้อง แต่เราก็พยายามทำของเราไป ถ้าเรา อยู่ในคุณงามความดี เราอยู่ในศีลในธรรมมันก็มีความสุขของมัน ถ้าเวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา เราก็พยายามกระทำขึ้นมาให้อยู่ในศีลในธรรม ในการประพฤติปฏิบัติ บรรเทาทุกข์ บรรเทา ทุกข์ของเราไป ถ้าเราทำต่อเนื่องของเราไปนะ จนเป็นจริตเป็นนิสัย

ทำทานร้อยพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยพันหนไม่ เท่ากับทำสมาธิได้หนหนึ่ง ทำสมาธิได้หนหนึ่งไม่เท่ากับเกิดภาวนามยปัญญาขึ้น หนหนึ่ง

เห็นไหม ภาวนามยปัญญามันจะชำระล้างกิเลส แก้กิเลสเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

ฉะนั้น ทำทานร้อยพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง เราถือศีลถือธรรมของเรา เรามีคุณธรรมในหัวใจของเรา

สิ่งที่มีคุณค่าที่สุดคือหัวใจของคน แล้วหัวใจของคนมันมีเป้าหมาย อธิษฐานบารมีคือ เป้าหมายของเรา แล้วเราพยายามกระทำของเรา เพราะการเดินสู่เป้าหมายของเราก็มีการ เดินทาง มันก็ต้องทุกข์ต้องยาก ต้องเหนื่อยต้องยากเหมือนกัน แต่เรามีเป้าหมายของเราไง

แต่ถ้าไม่มีเป้าหมายนะ มันก็วนอยู่กับโลกนี้ไง ถ้าอยู่กับโลกนี้ มีความสุขความทุกข์ก็ เป็นสมมุติ สมมุติมันเป็นสุขสมมุติ ทุกข์สมมุติไง สุขเวทนา ทุกขเวทนาไง แต่ถ้าเวลาถึงที่สุด

แห่งทุกข์ เกิดต่อไปชาติหน้าได้เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ได้บวชแล้วได้
ประพฤติปฏิบัติถึงจนเป็นพระอรหันต์ สุขแท้ๆ

แต่มันยังอีกยาวไกล อยู่อนาคต เพราะกิเลสมันพลิกแพลงได้ กิเลสมันเปลี่ยนแปลงได้
เราจะทุกข์เราจะยากได้

ฉะนั้น เราทำคุณงามความดีของเราๆ เราตั้งเป้าหมาย อธิษฐานบารมี คือเป้าหมายของ
เรา แล้วเราก็ใช้ชีวิตโดยที่มีเป้าหมาย มีการกระทำที่ตรงตามถูกต้องชอบธรรม จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๔๙. เรื่อง “ลูกไม่เข้าใจ”

กราบนมัสการหลวงพ่อกุญแจ เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว มีลูกสองคน ลูกคนโตได้เข้ามหาวิทยาลัย
อยู่หอข้างนอก เขาเริ่มมีความกดดันจากเพื่อนและการเรียน เวลาเขาโทรมาหาที่บ้าน ถ้าพูด
อะไรไม่ถูกหูหนึ่ง เขาจะอารมณ์เสีย และไปทำกรรมเสียเด็กกว่า แม่ไม่ค่อยเอาใจใส่ แม่เคย
ปล่อยให้เดินเข้าบ้านคนเดียว ที่บ้านไม่มีรถเข้าถึงบ้าน ตอนนั้นเขาอยู่ ม.๖ แล้ว เพราะลูกติด
ทำงานอีกที่หนึ่ง จึงไม่สามารถมารับเขาได้ มันเป็นแค่ครั้งเดียว

เขาเรียนจบ ม.๖ พาเขาไปตีว ไปเรียนเพิ่มเติมที่ต่างๆ ในกทม. วิ่งกันไปมาแทบทุก
อาทิตย์ เขาเรียนดี แต่เขาบอกฝังใจตรงแม่ไม่เอาใจใส่

ทีนี้พอเราพูดอะไรไป เขาบอกว่าเขาไม่ฟัง พูดเหมือนเราเลี้ยงเขาเพราะเราทำไปตาม
หน้าที่

คนน้องเริ่มเข้ามหาวิทยาลัย มีความเข้าใจแม่มากกว่า คนโต เราพูดอะไรไปจะไม่ฟัง
เขาจะเอาตัวเขาเป็นหลัก พอทะเลาะกันบ่อยๆ เขาก็เคยพูดว่าเขาไม่อยากอยู่ในโลกแล้ว ถ้าไม่
มีเขา แม่คงสบาย

เราไม่เคยคิดแบบนี้ แต่ตอนนี้พูดอะไรไปเขาก็ไม่เข้าใจ

ลูกขอความเมตตาหลวงพ่อกุญแจโปรดสั่งสอนแนะนำลูกว่าควรทำอย่างไรดี อยากให้จิตใจ
ตัวเองสงบ ไม่อยากทะเลาะกับลูกของตัวเอง ไม่อยากเถียงกันเพื่อให้เขารู้สึกไม่ดี เพราะสิ่งที่

สำคัญกับเรามากก็คือลูกเท่านั้น แต่ลูกไม่มีความเข้าใจเราเลย เขาบอกว่าตอนนี้เขาเหมือนใช้ชีวิตคนเดียว เพราะอยู่หอ ไม่ต้องมีเราก็กอยู่ได้ ไม่รู้ในความห่วงใย

ขอความเมตตาหลวงพ่อโปรดชี้ทางให้ลูกที ทุกวันนี้ลูกคิดว่าเป็นแบบนี้เพราะลูกเคยทำกรรมกับเขาไว้ในชาติก่อน คิดว่าชาตินี้เขาคงไม่เข้าใจเรา แต่ไม่เป็นไร ทุกวันนี้คิดเพียงทำหน้าที่ให้ดี และพาให้เขาตลอดรอดฝั่งในวันที่เขาจะอยู่ได้โดยไม่มีเรา กราบความเมตตาหลวงพ่อด้วยค่ะ

ตอบ : มันเข้ายุคเข้าสมัยเหลือเกิน มันเข้ายุคเข้าสมัยแท้ๆ

ในสมัยโบราณ สมัยก่อนนั้น ช้างทำหน้า ช้างทำหลัง ในครอบครัวของชาวพุทธ ในครอบครัวของสังคมไทย จะมีสิ่งใดจะเก็บไว้ใจ จะเก็บไว้ในครอบครัวของตน กัดฟันทน สิ่งใดก็กัดฟันทน ในปัจจุบันนี้โลกเจริญขึ้น โลกเจริญขึ้น แม่บ้านทำงานมากขึ้น ทำงานมากขึ้น เขาถึงว่าไม่ให้เก็บกด ถ้าปัญหาในครอบครัวแล้ว ถ้าอยู่ด้วยกันไม่ได้ จะแยกกันอยู่ ถ้าแยกกันอยู่ เห็นไหม

เขาบอกว่าเขาเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว

นี่เข้ากับยุคเข้ากับสมัยไง แต่ถ้ายุคสมัยก่อน อดทนเพื่อครอบครัว อดทนเพื่อชาติเพื่อตระกูล อดทนเพื่อลูก มันเป็นยุคเป็นสมัยหนึ่ง สมัยปัจจุบันนี้ถ้ามีความขัดแย้งในครอบครัว เขาจะแยกกัน พ่อเลี้ยงเดี่ยว แม่เลี้ยงเดี่ยวเยอะมาก แล้วพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวมันก็ไปตกกับลูก แล้วไปตกกับลูก ถ้าลูกที่มีหลักมีเกณฑ์ แค่ว่าพ่อแม่ให้ชีวิตมานี้ก็มีบุญคุณแล้ว

สัตว์ เวลาสัตว์นะ พวกเสือ พวกเสือสายพันธุ์ต่างๆ มันเลี้ยงลูกของมันนะ เลี้ยงลูกของมัน การเลี้ยงลูก มันเลี้ยงลูกเพื่อพ้นจากการล่าของสัตว์อื่น แล้วพอมันเลี้ยงลูกของมันจนโตขึ้นมา มันต้องฝึกต้องสอน

เสือเด็กๆ เสือตัวเล็กๆ มันจะเล่นกัน มันจะอะไร นั่นมันฝึกฝนวิชาของมัน วิชาการล่า วิชาการหาอาหาร พอลูกมันโต มันก็ต้องแยกกันไปโดยธรรมชาติ พอลูกโตแล้ว มันก็ต้องแยกไปอยู่โดยอาณาจักรของมัน พ่อแม่ก็อยู่อาณาจักรของเขา

แล้วพ่อแม่อยู่อาณาจักรของเขา เวลาพ่อแม่มีอายุมากขึ้นมันชราภาพ มันล่าไม่ได้ มันก็ต้องอด อดจนสิ้นชีวิตไป เพราะมันเป็นสัตว์กินเนื้อ

นี่พูดถึงว่าเวลาเลี้ยงลูกให้โต

มนุษย์เหมือนกัน เราก็จะเลี้ยงลูกเลี้ยงหลานของเราให้โตขึ้น ถ้าลูกของเราเป็นคนดี ลูกของเรามีวิชาชีพ มีที่ยืนในสังคม พ่อแม่ภูมิใจ พ่อแม่ภูมิใจแค่นี้ พ่อแม่ภูมิใจต่อเมื่อลูกเราประสบความสำเร็จในชีวิต

แต่ถ้ามันเป็นแบบนี้ มันเป็นแบบนี้มันก็เป็นยุคเป็นสมัยไง ถ้ายุคสมัยมันเป็นแบบนี้ เราย้อนกลับมา เพราะคำถามถามว่า

ถ้าเขาตัดสินใจว่ามันเป็นเวรเป็นกรรม ถ้ามันเป็นเวรเป็นกรรม มันถึงทำความเข้าใจกัน

ถ้าความเข้าใจกัน เพราะอะไร เพราะชีวิตเราก็มีลูกสองคน แล้วลูกนี่ก็คือหัวใจของเรา ลูกนี้ รักลูก พ่อแม่ที่เสียสละชีวิตได้ทั้งนั้นนะ เสียสละชีวิตให้ลูกเลย เพื่อปกป้องลูก

ถ้าลูกเขาจะเป็นอย่างนี้ เขาจะคิดของเขาอย่างนี้ มันเป็นยุคเป็นสมัย ถ้ามันเป็นยุคเป็นสมัยของเขาแล้ว เราทำหน้าที่ของเราด้วยความถูกต้องชอบธรรม เราทำคุณงามความดีของเรา

สิ่งนี้ จิตวิทยา เด็กของเรา พ่อแม่กลับบ้านได้กอดลูกหรือยัง แ่ก่กอดลูกไง เพราะความอบอุ่น

แล้วสิ่งที่เกิดขึ้น เขาบอกว่า มีอยู่คนเดียว เวลามีปัญหาขึ้นมา ลูกจะบอกว่าแม่ไม่เอาใจใส่ แม่ปล่อยให้ลูกต้องเดินเข้าบ้านในเวลากลางคืน

นี่ครั้งเดียว มันเกิดเป็นประเด็น เป็นปมในใจของเขา

ถ้ามันเป็นประเด็น เป็นปมในใจของเขา จิตวิทยาเขาบอกไง ตั้งแต่เล็กๆ ถ้ามันเป็นปมขึ้นมาแล้ว โตขึ้นมาเขาจะมีปัญหา ถ้าโตขึ้นมามีปัญหา ถ้าเป็นเด็กคนอื่นละ

เด็กกตัญญูนะ เขาต้องวิ่งฝ่าความมืด เขาต้องวิ่งฝ่าทางระยะไกลของเขาเพื่อกลับไปบ้าน ไปเซ็ดซี้เซ็ดเยี่ยวพ่อแม่ปู่ย่าตายายคนใดคนหนึ่งติดเตียง ถึงเวลาแล้วต้องวิ่งกลับไปนะ เพื่อป้อนอาหารคนเฒ่าคนแก่ นี่ถ้าเด็กกตัญญู ทำไมเขาไม่คิดน้อยใจเลยละ ทำไมไม่คิดว่าพ่อแม่เขาไม่ใส่ใจเขาเลยละ

แต่นี้ก็แค่ครั้งเดียว เขาบอกว่าแค่ครั้งเดียว แต่เขาเอามาพูดทุกครั้งที่เกิดการทะเลาะกันว่าพ่อแม่ไม่เอาใจใส่เขา

ถ้าไม่เอาใจใส่เขา นั่นมันเป็นกรรมของสัตว์

สิทธิของความเป็นแม่นะ แม่ก็คิดได้เหมือนกัน แม่ก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน แม่ก็คิดเป็นเราก็คิดได้ เราก็คิดเป็น แต่เราไม่คิด ถึงคิด เราก็เก็บไว้ภายใน นี่ลูกของเรา

ฉะนั้น เราจะบอกว่า แม่ต้องใจเข้มแข็ง สิ่งใดจะเกิดขึ้นมันพ้นจากการควบคุมของเรา กรรม กรรมเวลายมันให้ผล กรรมเวลายมันทำให้คนทุกคนเข้าใจผิด เข้าใจไปตามกรรมของเขา แล้วถ้าเวลายมันเข้าใจแล้วนะ เฮ้อ! ถ้ามันหมดแค่นี้จบนะ แต่ถ้ามันไม่ปล่อยวาง มันไม่ เฮ้อ! ทัศนคติมันเต็มหัวใจ ถ้าเต็มหัวใจมันก็กรรมของสัตว์ ถ้ากรรมของสัตว์ เห็นไหม

ฉะนั้น เวลาเรามีลูกสองคน ลูกสองคนนะ คนโตมีทัศนคติมานะแบบนี้ แต่คนเล็กพูดจาเข้าใจกันได้

มันมีหลายครอบครัวนะ สามีหรือภรรยาแยกทางกัน หรือสามีและภรรยาใครเสียชีวิตไปไง เราบอกว่า เราอยู่ใกล้เขามาก เพราะเรามีลูก ลูกซึกหนึ่งเป็นพ่อ ซึกหนึ่งพ่อ ซึกหนึ่งแม่ เราทอดลูกก็เหมือนทอดสามีหรือทอดภรรยาของเรา มันแตกต่างกันไหน ลูกคนหนึ่ง ๕๐ เปอร์เซ็นต์เป็นซึกพ่อ ๕๐ เปอร์เซ็นต์เป็นซึกแม่

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าเขาจะดี้อ เขาจะอะไร เราต้องเข้มแข็งนะ ภาษาเรานะ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก พ่อแม่ให้อภัยได้ทุกอย่าง แล้วพ่อแม่ก็ไม่ต้องไปพูดทวงบุญทวงคุณ ไปพูดอะไรทั้งสิ้น เพราะยิ่งพูดยิ่งไปทับถมให้มันมากขึ้น เขาไม่พอใจอยู่แล้ว คำพูดจะดีขนาดไหน เขาก็ดีเป็นลบทั้งนั้น ฉะนั้น พ่อแม่ต้องเข้มแข็ง ทำดีต่อไป เลี้ยงดูต่อไป แล้วชักนำเขา

ถ้าเวอร์รมนะ มันเบาบางลง เขาคิดได้เองนะ ถ้าเวอร์รรมไม่เบาบางลงนะ มันก็เป็นหน้าที่ของเรา อย่างที่เขาคิดนะ พ่อแม่มีหน้าที่เลี้ยงดูเขา แล้วเขาโตแล้วเขาก็จะบินๆ เขาจะบินไปจากเราอยู่แล้ว เราก็มีหน้าที่เลี้ยงเขา เราก็ทำหน้าที่ของเราสมบูรณ์แบบไง

อย่าเสียใจ อย่าเสียใจ อย่าคิดน้อยเนื้อต่ำใจ เพราะซีกหนึ่งในตัวเขา ของเรานะ ซีกหนึ่งในตัวเขา ของพ่อเขา นั่นนะลูกของเรา

สิ่งที่เราเลี้ยงดูมา มันเป็นสังขาร พ่อ แม่ ในเมื่อเป็นชาติเป็นตระกูล แล้วมันไม่ใช่เกิดชาตินี้ชาติเดียว สิ่งของมันเกิดมาๆ นะ มันผลัดกันเป็นพ่อเป็นแม่เป็นลูกมาตลอด มันต้องมีเวอร์รรมมาต่อกัน ถ้าไม่มีเวอร์รรมมาต่อกัน มันจัดสรรให้มาเป็นแบบนี้ไม่ได้

คนรำคนรวนนะ อยากมีบุตร มีได้ยาก ใ้อันทุกข์คนจนนะ ใ้อโฮ! ลูกเป็นแพเลย แล้วเกิด ใครอยากไปเกิดเป็นลูกคนจน เราก็อยากเกิดเป็นลูกคนรวยทั้งนั้นนะ แต่มันต้องมีบุญมีบาปร่วมกันมา มันต้องมีเวอร์รรมร่วมกันมา มันถึงมาเกิดร่วมกัน ถ้ามันเกิดร่วมกันแล้ว เราแก้ไขอะไรไม่ได้แล้ว เพราะในชาติปัจจุบันนี้

สิ่งที่แก้ไขที่พูดกันอยู่นี้ สิ่งที่จะแก้ไขได้คือตั้งสติไว้ ไม่ต้องไปน้อยใจ ไม่ต้องน้อยใจ เราก็ยังรักเขาอยู่เหมือนเดิมนั้นนะ แล้วเราก็ยังดูแลเขาอยู่เหมือนเดิม แต่เรามาฝึกใจของเราให้เข้มแข็ง ใจของเรานะ ใจของเราให้มีรัตนตรัย มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธเจ้าสั่งสอนเราแล้ว พระธรรมๆ ไง พระธรรมคือสังขารที่มันเกิดขึ้น นิธรรมมันเกิดขึ้นแล้ว สิ่งที่ถูกมันเอ็ดเรา

หลายๆ คนนะ ซ้อกเลยนะ หลายๆ คนได้สติขึ้นมาซะ หลายๆ คนถูกมันเทศน์ให้เราฟังนะ แล้วเราตั้งสติไว้ แล้วเราฝึกหัดหัวใจของเรา

ส่งเสียเขา อย่างที่เขาว่า จบแล้วให้เขาไป ลูกคนเล็กถ้ามันคุยกันรู้เรื่องก็จบ ถ้าเขาดูแลเราบ้าง ขอบใจ ถ้าเขาไม่ดูแลเรา ไม่เป็นไร เราทำงานได้ ยิ่งดีใหญ่ เขาออกจากอ้อมอกเราไปแล้ว

แต่เวอร์รรมเวลามันให้ผลนะ มันจะซ้ารอยเลย เวลาเขาไปมีลูกมีเต้านะ ถ้ามันซ้ารอยมานะ เขาจะคิดถึงเรา เราเคยทำแบบนี้กับพ่อกับแม่

แล้วยุคสมัย เห็นไหม ยุคสมัยเดี๋ยวนี้มันยิ่งเร็วขึ้น แล้วมันยิ่งหนักขึ้น กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา ใครทำกรรมทำเวรสิ่งใดมา เดี่ยวเวรกรรมมันจะตอบสนอง แล้วตอบสนองแล้วเขาก็จะคิดได้ แล้วมันก็จะป็นวัฏจักรอย่างนี้ไป

ฉะนั้น เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ฟังธรรมๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบธรรมๆ แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา มันเกิดกับหัวใจของเราแล้ว เราเห็นแล้วนะ สังเวชใหม่

พอมันสังเวช เห็นใหม่ การครองเรือนแสนยาก ใจเราก็ออกแฉก ใจคู่ครองก็ออกแฉก ยิ่งใจลูกๆ ยิ่งออกแฉกใหญ่เลย แล้วเราก็ก็นึกได้ เห็น แล้วเราก็ก็นึกได้สัมผัส

ถือพรหมจรรย์ ไม่ครองเรือน อยู่ด้วยตนเอง พออยู่ด้วยตนเอง มันก็จะหัดสั้นเข้ามา

ถ้าเราได้ประสบการณ์อย่างนี้มันจะคิดได้ แล้วมันจะเห็นเองว่า ไม่เห็นอะไรเป็นความสุขเลย แล้วเราก็ก็นึกต้องรับผิดชอบ เราก็ก็นึกชวนชวายเป็นเพราะเราสร้างขึ้นมาจากทั้งนั้น

แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญา มันเห็นโทษเลย การครองเรือน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยอะแยะเลย การครองเรือนนะ สุขชนิดหนึ่ง ทุกข์ทั้งนั้น เปรียบเหมือนวิดทะเลทั้งทะเล แล้วได้ปลาตัวเดียว

การครองเรือนทุกข์เยอะแยะ แต่มันชอบ มันพอใจ มันอยากครอง แต่ถ้ามันเห็นโทษบ่อยๆ เข้า เห็นไหม ไม่ครองเรือน อยู่พรหมจรรย์ การอยู่แบบพรหมจรรย์อยู่แบบตัวคนเดียว ถ้าอยู่ตัวคนเดียว เราก็ก็นึกรักษาตัวของเรา แล้วถ้าเป็นไปได้ เราฝึกหัดปฏิบัติ พอฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา มันจะเป็นจริงเป็นจังในหัวใจของเรา

ฉะนั้น ลูกสองคนก็นิสัยแตกต่างกัน

ฉะนั้น มันเป็นยุคเป็นสมัยหนึ่ง เราเกิดในยุคในสมัยแบบนี้ สภาวะแวดล้อมแบบนี้ มันชักนำไปให้เด็กเป็นอย่างนี้

ถ้าคนเรานะ มีบุญมีบาปมาต่อกัน เราโอบ เราทอด เราดูแลใกล้ชิดเรา จะไม่เป็นแบบนี้ เขาอยู่สังคมของเขา แต่เขาก็ก็นึกถึงบุญ เขาก็ก็นึกถึงคนที่มิบุญคุณกับเขา

แต่ถ้าเขาอยู่ในยุคสมัยแบบนี้ แล้วจิตใจของเขาเชื่อไปตามยุคตามสมัยไป เขาไม่เชื่อเรื่องบุญเรื่องบาปนะ

มันก็กรรมของสัตว์ไง แล้วเราทำอะไรได้ละ ไปร้องไห้ให้มันเห็นนะ มันยังได้ใจ ไปร้องไห้ให้มันเห็น มันพอใจเลย

เข้มแข็ง ทำตามหน้าที่ ดูแลของเรา จะดีหรือจะเลวอย่างใดก็ลูก แล้วสิ่งที่เกิดขึ้น นี่ไง พระพุทธเจ้าสอนไง กรรมของสัตว์ไง เวลากรรมมันให้ผลไง ยอมรับเลย แล้วมันเป็นการทดสอบด้วย ทดสอบหัวใจของชาวพุทธว่าแท้จริงเป็นชาวพุทธจริงหรือเปล่า

ถ้าเป็นชาวพุทธจริง นักรบเวลาออกศึกสงครามมันไม่หวั่นไหว

นักรบออกศึกออกสงครามก็ไม่กลัว ทำสิ่งใดก็ทำไม่เป็น มันเป็นนักรบที่ไหน

นี่ก็เหมือนกัน เกิดเหตุกระทบขึ้นมา จิตใจของเรามันได้เผชิญแล้ว นักรบจะรบกับอารมณ์ของตน รบกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับชีวิตของตน

สู้มันสิ นักรบไง นักรบของพระพุทธเจ้า นักรบของพระพุทธเจ้าจะรบ รบกับกิเลสตัณหาในใจของตน โดยกระตุ้นจากลูกๆ โดยการกระตุ้นจากสิ่งรอบข้าง เรายอมรับมัน

ถ้ามันเป็นจริงเป็นจัง เห็นไหม ถ้าเป็นจริงเป็นจังนะ โยมจะขอบคุณลูกคนนี่ ลูกคนนี่ฝึกให้เราโตขึ้น ลูกคนนี่ฝึกให้เราเข้มแข็ง ลูกคนนี่ฝึกให้เราได้เห็นธรรมะ

ถ้าจิตใจของเราเข้มแข็ง เราจะขอบคุณ ขอบคุณมันด้วย ว่ามันมากระตุ้นให้เราเกิดภาวะอย่างนี้ แล้วเรามีสติมีปัญญาได้ต่อสู้กับมัน แล้วก็จะหันมากราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หันมากราบพุทธะในหัวใจของตน สิ่งที่เกิดขึ้นมันเป็นเวรเป็นกรรมของสัตว์ เอวัง